

П. Костенко.

ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ГОРОЖАНСЬКОЇ ВІЙНИ І ЗАХОДИ ДО ЇЇ ВІДРОДЖЕННЯ.

(Розповідь написана для "Українських Робітничих Вістей".)

(Продовжене.)

В кінці 1919 року радянське правління націоналізувало всі металургічні заводи разом з іншими підприємствами. В березні 1920 р. вся індустрія була об'єднана в окремий Державний трест. В склад цього треста ввійшло 18 доменних печей і 35 заводів (виробляють чавун, сталь, механічні, паровозобудівельні, судобудівельні).

Брак топлива, продовольства, криза і взагалі тяжкий господарський стан не дав можливості відновити в 1920 році всі об'єкти в тресті заводи. З числа всіх заводів було виділено невеличку "ударну" групу заводів і на ній зосереджено всю увагу. На першому місці в 1920 році стояла справа ремонту рухомого асінанодорожного складу (паровозів, вагонів тощо) і до цієї потреби було пристосовано майже всю працю металургічних заводів.

Праця на самих заводах доводилося починати, звичайно, з ремонту, а упорядкування заводського господарства, а відновлення адміністративно-технічного апарату, з клопоту про забезпечення заводів каміньним вуглем. З 3-го місяця 1920 року почалася робота на деяких заводах, але це була праця не стільки металургічних, скільки механічних заводів; чавуна же виллялося, металів не вироблялося. Праця на заводах весь час йшла жалю, між іншим і через те, що продукцію програму на друге півріччя 1920 року було складено в Москві, без знання місцевих умов, серед яких доводилося заводам працювати. Та головною перешкодою в діяльності заводів був брак палива і харчів для робітників. Відчувався також і брак робітників — особливо кваліфікованих (скільки їх арештало дуже поволи — на першого мая на об'єднаних в Державний трест заводах було 41 тисяча робітників, а в кінці 1920 року — 50 тисяч).

Результати праці заводів в 1920 році випали дуже мізерні. На всіх заводах було виплавлено тільки 900 тисяч пудів чавуна. Для порівняння продуктивності металургічних заводів в 1920 році з продуктивністю тих же заводів в довоєнні часи, візьмо цифри зі звіту "Совета съезда горнопромышленного юга России" за 1911 рік. Число доменних печей і заводів, які були об'єднані

під "Советом горного съезда" і які входили в складний вище Державний трест в 1920 році — однакове (в 1911 році — 16 доменних і 6 перероблюючих заводів, в 1920 р. — 18 доменних і 4 перероблюючих). Впродовж 1920 року зазначені заводи виробили — чавуна, напівпродуктів, готових продуктів, металевих виробів — всього 7.132.396 пудів; в тому числі за перше півріччя було вироблено 1.825.796 пудів, а за друге — 5.306.600 пудів.

Порівняймо тепер продуктивність заводів за перше півріччя 1920 року з їхньою продуктивністю за перше півріччя 1911 року. Цифри вказують таке: за перше півріччя 1920 року було вироблено, як ми вже сказали вище — 1.825.796 пудів, а за перше півріччя 1911 року — 217.169.692 пудів. Тобто в перше півріччя 1920 року було вироблено всього лише 1,8% виробу 1911 року.

В другій половині 1920 року продукція трохи підвищилася, але дуже і дуже незначно. Коли порівняємо далі друге півріччя 1920 року з другим півріччям 1911 року, то побачимо, що ті самі заводи виробили: в другім півріччі 1911 року 86.389.276 пудів, а в другім півріччі 1920 р. — 5.306.600 пудів, тобто всього біля 6% нормальної продукції! В той же час, в другій половині 1911 року всі металургічні заводи України (а не лише та частина їх, яку ми розглядали вище і яка тільки й працювала в 1920 році) виробили чавуна, напівпродуктів, готових продуктів і металевих виробів — 241.870.651 пудів. Тобто в середньому металургічні заводи на Україні виробили в другому півріччі всього лише трохи більше 2% виробу 1911 року за той же час!

Видатність праці робітників впала надзвичайно сильно. В 1911 році один робітник виробив в місяць 638 пудів, а в 1920 р. — 22 пуди, тобто всього 3,5% того, що в 1911 році.

1921 рік не приніс значного поліпшення металургічної промисловості України.

(Даліше буде.)

Польща асекурует ся.

З Варшави доносять, що польський міністерства внутрішніх і військових справ виготовили план "припинення діяльності банд, які переходять з території Польщі". На кордон вихав воевода Рачкевич.

СПІШИМ НА ПОМІЧ "УКР. РОБ. ВІСТЯМ!"

В минулому числі "У.Р.В." було подано, що 10 товаришів в Вінніпегу, знаючи критичне положення "Українських Робітничих Вістей", зложили по \$5.00 на підтримку своєї газети і закликають всіх свідомих товаришів і товаришок в Канаді, поспішити з негайною допомогою "Українським Робітничим Вістям". Як один із тих десятих, я хочу на отсім місці сказати дещо про потребу несення "Українським Робітничим Вістям" негайної допомоги.

Перше все треба знати товаришам, що писане "У.Р.Вістей" про те, що коло них нема цента — не є жарт. "У.Р.В." дійсно знаходиться в такій критичній ситуації, в якій не знаходиться жодна інша газета в робітничій русі. Коли ж ми візьмемо під увагу "Українські Робітничі Вісті", то ми не можемо собі уявити українського робітничого руху в Канаді без "У.Р.В.". Що були-б варта українські робітники в сім краю, якби вони не мали свого органу. І то ще в той час, коли в Канаді виходить 4 чи 5 укр. партійсько-буржуазних газет, які представляють все українськомобітничови до горі ногам.

Кожний свідомий робітник знає, що преса відіграє в нинішній світі одну з найважливіших ролей. З особливу велику роль грає кожна робітничая газета в робітничій русі. Коли ж ми візьмемо під увагу "Українські Робітничі Вісті", то ми не можемо собі уявити українського робітничого руху в Канаді без "У.Р.В.". Що були-б варта українські робітники в сім краю, якби вони не мали свого органу. І то ще в той час, коли в Канаді виходить 4 чи 5 укр. партійсько-буржуазних газет, які представляють все українськомобітничови до горі ногам.

Надіюся, що вичислені товариші зрозуміють потребу негайної допомоги "У.Р.В." і відкликнуть ся на мій запит.

Д. Лобай.

Бачучи, що "Українські Робітничі Вісті" знаходяться в критичній фінансовій ситуації і уважаючи, що перше все нам свідомішим робітникам треба поспішити на поміч своїй газеті, я складаю на пресовий фонд "У.Р.В." \$5.00 і закликаю зложити таку суму наступних товаришів:

З Монреалю, Кве.: І. Кренчук, І. Кравацького, І. Бойчука, Г. Ганчука.
З Оттави, Онт.: П. Гайдечука, Г. Скрипничука, П. Якубовського, Якова Чоповика, Михайла Чоповика, А. Черниша.
З Торонто, Онт.: І. Левченка, М. Слободзіна, І. Анонічука.
З Кіченера, Онт.: С. Бабія, П. Дмитришина, Н. Червінського.
З Веленда, Онт.: Д. Фодчука, І. Білого, В. Матеека, Н. Салдата.
З Гемілтона, Онт.: І. Ліліка.
З Тімінга, Онт.: Василя Рубанця, Юрія Рубанця, т-ку Рубанця, І. Станіславського, Ю. Сковова, Лободу.
З Торонто, Онт.: І. Павловича, І. Білого, В. Горбатюка, П. Юречкова, братів Яськевичів.
З Еспаноли, Онт.: А. Клима,

якого робітничови і свідомий

робітничі не можна відказати

ся від помічі "Українським Робітничим Вістям" в той час, коли

они знаходяться в найкритичнішій ситуації.

Коли ж ми візьмемо під увагу

"Українські Робітничі Вісті", то ми не можемо собі

уявити українського робітничого руху в Канаді без "У.Р.В.". Що

були-б варта українські робітники в сім краю, якби вони не мали

свого органу. І то ще в той час, коли в Канаді виходить 4 чи 5 укр.

партійсько-буржуазних газет, які представляють все українськомобітничови до горі ногам.

Надіюся, що вичислені товариші зрозуміють потребу негайної допомоги

"У.Р.В." і відкликнуть ся на мій запит.

Н. Гнатчука, Семто, І. Трачевського.

З Монд, Онт.: П. Грицьково-го.

З Сатт Сге. Мері, Онт.: Д. Шура, Д. Шарабур.

З Форт Вільям, Онт.: І. Горілиця, М. Нагорняка, Г. Еленюка, М. Шимкова, С. Котика, М. Чепеюка.
З Едмонтоном, Алта.: С. Сітка.

З Саскатуну, Саск.: П. Божка, М. Рогомана, А. К. Николічука.

З Брендону, Ман.: П. Порфанока.

З Трансконі, Ман.: М. Сміта, А. Каца, А. Куньку, В. Черевка, т-ку Дуткова.

Товариші! Пам'ятаймо, що як ми самі не поспішимо на поміч своїй газеті, то ніхто інший сего не зробить. Тому до діла! Покажімо нашим ворогам, що ми вміємо постояти за робітничою справою і потратимо підтримати свій орган, коли він намагається в тяжкому положенні.

Н. Гуцаюк.

Складаю \$5.00 на поміч "Українським Робітничим Вістям" і закликаю зложити по \$5.00 на цю саму ціль наступних товаришів і товаришок:

З Ріджайна, Саск.: В. Головача, І. Ільїова, П. Сюсяка, С. Лихого, Н. Ковальчука, О. Оршівського, т-ку Пилигію Кандзір, І. Ланчука, Петра Гомельського, Петра і Софію Крупельницьких, А. Стемпковського, В. Гоголя, т-ку С. Ланчука, М. Жука, О. Павлова, П. Станівського.

В Вайбені, Саск.: І. Савчин.

В Форт Вільям, Онт.: Н. Шморгуна.

В Герон Бей, Онт.: Петра Літвіна.

З товаришеским привітом, Д. Юречкич.

Набираючи ці рядки і добре розуміючи теперішню фінансову ситуацію "Українських Робітничих Вістей", обіцяю віддавати по \$5.00 з кожної своєї тижневої платні протягом одного місяця для підтримки "Українських Робітничих Вістей" і визнаю, щоб так поступили наступні товариші:

М. Попович, І. Навізівський, Д. Лобай, М. Шаталовський, Д. Юречкич, П. Лотоцький, Н. Бідуля, М. Бобовський, С. Васильяна.

Також визнаю, щоб зложити не менше як по \$5.00 наступних товаришів:

В Вінніпегу: Ф. Гордієнко, Василь Чайковський, І. Гагалюк.

В Гілкрест, Алта.: Д. Мойсюк.

Д. Хоміцький.

ЛИСТ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Т-м. Остафійчук, член Канадсько-Української Агрікультурної Групи, вихавши на весні з Канади на Радянську Україну, написав до своїх товаришів в Колгорт, Алта, лист наступного змісту:

Мігаєво, 5. мая 1922.

Дорогі Товариші!

Хочу вам описати нашу подорож з Канади на Україну і наше теперішнє положення. Кораблем з Нью-Йорку до Лівана ми їхали 16 днів. В Лівані нас переконтролювали і ми вихали в Москву. До Москви ми їхали три тижні, а се з причини зруйнування транспортної мережі в тягарових вагонах. З Москви вихали до Києва, а з Києва до Мігаєво, до свого місця осідку. Вся подорож забрала нам поверх 2 місяці.

Тепер ми злизи ся вже до праці, все пішло в рух. Я роблю коло трактора, Гнатюк за вартового, а Шлемко порядкує коло хати. Відколи ми злизи ся до роботи, то все вже трохи виглядає на казачество, а коли приїхали, то все було порозбіване, порозкидане і ми не знали за що взятись. Земля не оброблювана через кілька років, а землі є тільки, скільки оком заглянеш.

Вся стоїть пустою. На нашу групу дали 1.500 десятин гарної землі, якої не найдеш в цілій Канаді і Америці. На канадські акри є 4.500 акрів. Будинків маємо досить. Маємо велику хату, в якій може мешкати коло 100 осіб. Води є подостатком, а докол будинків маємо сад і т. д. Всєї виробленої землі маємо 150 десятин, на якій посіяли: жито, пшеницю, ячмінь, кукурузу, горох, фасоль, гречку, просо і посадили бараболі. А яку десятину маємо цибулі, моркви, буряків, взагалі всякої городовини. На другий тиждень беремо ся сапати кукурузу. Все збіжє виглядає гарне. Не знаю як буде даліше.

Тепер дещо про політику. Економічна політика тепер змінені і установлено вільну торгівлю. Ми працюємо кооперативно, тобто коомною. Ми працюємо на землі, випроductiveмо земельні продукти і даємо часті для правительств, а часті лишаємо для себе. Правительство сказало так: дайте нам 12-ту часті своїх продуктів, а решту оставляйте для себе і купуйте за них все, що вам треба. Бо інакше тепер не можливо.

Що до економічного положення, то тепер дуже прикий час. Страшний голод. Коли ми були в дорозі, то бачили як люди гинули з голоду. Страшно описати. Се факт. Я сам на свої очі бачив ці страхи.

Загально політика радянської влади стоїть добре, лише страшна економічна криза. Всього я не в силах вам, товариші, описати в однім листі, бо ви знаєте, що я не дипломат. Слідуючим разом напишу вам дещо більше.

Кінчу і здоровію сердечно М. Остафійчук.

ДЕМОНСТРАЦІЯ РОБІТНИКІВ В МОСКВІ.

МОСКВА, 20. червня. — Нині в Москві відбулася велика демонстрація негодования супроти убійств есерів і присвячена пам'яті павших від рук есерів провідників робітничої класи Володарського і Урицького.

Демонстрація по своїй численності і революційному настрою не уступала першомайській. В ній взяло участь приблизно около 300 тисяч осіб. На площі і вулиці всієї Москви заповнені морем прапорів, маї. Над безконечною товпою повіяв цілий ліс прапорів. Місто представляє собою великий пролетарський табір.

Серед демонстрантів — багато жінок-робітниць і фабричної молодіж. Кидает ся в очі виключно робітничий склад демонстрантів: засалені блузи, запорошені і загорілі лиця, мозолісті руки. Цілі фабрики і майстерні опустіли, робітники полишили роботу і прийшли жалати суворой карі зрадників-революції і висловити вірність робітничо-селянській власті.

Десятки оркестрів збільшують величність демонстрації. Серед океану прапорів виділяють ся такі:

"Довіль зрадників!" "Смерть убійцям робітничої класи!" "Помилуване покашанням ся!" "Есери — партія нової війни, нової інтервенції, вони хочуть шоби Совітська Росія знова запалахотіла вогнем пожару!"

На Червоній площі, в центральній пункті демонстрації, брати могли вбрати цвітими. Демонстранти, починаючи від 2-ої години по полудні і до 8-ої вечера переходили по при будиноку Верховного Трибуналу, де відбувають ся процес есерів, співаючи революційні пісні і жадаючи карі есерам.

З промовами на Красній площі виступили Каменев і Криленко. Демонстранти виступили члени Комінтерна Кляра Цеткін, Карл Радек, Жак Садуль, Гейвуд, Бухарін, Суварін і інші на різних європейських і східних мовах.

Каменев в своїй промові заявив: "Пролетарська Москва рішала показати цілому світові, як вона шанує пам'яті тих, хто віддає жите за революцію і комунізм. Революційний Трибунал працюючих прибув, шоби дати вам, московським пролетарям, звіт про справу есерів".

Зустрічений гримиками оплесками-предсідателя Верховного Трибуналу вкортці розказує про хід процесу і кінчить свою промову словами:

"Ви можете бачити, товариші, скільки невинні будуть оправдані, а винні не уникнуть карі. Наші вороги пробують оскаржити нас в пристрастності. Але ми безпристрастно розглянемо правдиві чи не правдиві факти, якими оскаржено есери... Не могу предсказати виroku, але могу сказати, що він буде справедливий".

Слідуючим виступає з промовою Криленко, який зазначає: "Ми ведемо процес, бо хочемо, шоби всі робітники і селяни Совітської Росії і пролетаріят Заходу добре зрозуміли, хто такі є праві есери. Відтак говорить петроградський робітник Алексеев, призначений петроградським пролетаріятком, провідник которого Володарський убитий есерами. Алексеев заявляє:

"Петроградський пролетаріят нині демонструє над могилою Володарського, жадаючи пролетарського суду і карі для подальш убійств наших провідників".

(Даліше буде.)

Евген Варга.

ЕКОНОМІЧНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ ДИКТАТУРИ.

Переклад П. Христюка.

(Продовжене.)

В супереч Ленінові ми не бачимо жадного далеко бідного розходжень між висотою та високою оплатою спеціалістів і принципами радянської власи, не бачимо в сім бідній уступки властивій капіталізму халпиво-егоїстичній психології сучасного докоління, ніж яка є взагалі в определено відповідно до видатності праці. Коли якийсь сильніший, вправний робітник при акорний заробітній платі, ніж може заробляти в двох більше, ніж слабший, "хорий" робітник, котрий випроductiveмо лише половину, то незрозуміло, чому видатний технік або організатор, которого праця є можливо в разі разів віддільніша за працю пересічного робітника не може одержувати значно більшої заплати. Розходжене в принципах в обох випадках точнісенько те саме.

Однак метода висшої і високої оплати спеціалістів не дала розв'язки питання ні в Росії, де її було введено пізніше, додатково, ні в Угорщині, де її було застосовано з самого початку. З початку необхідно розрізати професійний зв'язок між спеціалістами і пересічними конторськими робітниками, коли потрібно то навіть шляхом розв'язання урядничих організацій, бо інакше всі дильомовані робочі сили, навіть ті, котрі роблять звичайнісеньку конторську працю, вимагають, шоби їм платили як спеціалістам, як се сталося в Угорщині. Далі необхідно дати про те, шоби фаховці мали можливість купити за свою велику платню

трібні їм реалні добра, бо інакше велика платня зробить ся ілюзорною.

Успішність розв'язання сєї справи, як і більшости інших проблем господарської політики, дуже залежить від загальних політичних успіхів. Коли урядовці, а особливо спеціалісти, побачуть, що немає ніяких вигод на поворот капіталістичного устрою, вони візьмуть ся з усіх сил до праці. Бо се буде в їхніх власних інтересах, шоби господарські сили краю розвинулись як найбуйнішше. Творчість бо являється до того-ж життєвим елементом видатних техніків та організаторів. З другого боку, з швидким розвитком народної культури буде весь час зменшуватись значіння урядничої проблеми. Підросе нове покоління, виховане в дусі чистого братерства, вільне від жадности і буржуазних заобонів, яке буде в однаковій мірі шанувати як духову так і фізичну працю. Тільки в сім поколінні може зникнути проблема урядничества.

Але вже на самім початку диктатури стає на службу пролетаріятів певна кількість видатних, видатних інтелігентних працівників. Здійснюють ся вищі слова "Комуністичного Маніфесту":

"Нарешті, в той час, коли класова боротьба наближається до розв'язання, процес розкладу серед пануючої класи, серед усього старого суспільства, робить ся остільки різким і острим, шоби невелика частина пануючої-класи відколяється від неї і прилучається до класу революційної, класу, який несе в своїх руках будучність. Так само, як колись приєдналась до буржуазної частини аристократії, так тепер прилучається до пролетаріятів частина буржуазії, а саме: частина буржуазних ідеологів, що дійшла до теоретичного розуміння всього історичного руху".

З гордістю можемо ми тут ствердити, що цвіт молодого покоління угорської інтелігенції

був на боці Радянської Республіки і з ширим серцем приєднав ся до табору революційного пролетаріату.

Урядничая проблема має також і квантитативну, кількістну сторону. Через організацію громадського, суспільного господарства число урядовців, працюючих в громадських підприємствах, як се швидко ясно, зростає надзвичайно сильно, і навики — це швидше зменшується ся число бушних приватних урядників, працюючих у приватних підприємствах; особливо коли ми приймемо на увагу вільну, самостійну циркуляцію агентів.

Тут повстає для пролетарської держави тяжке завдання доцільної організації людського господарства, раціонального використання всієї робочої сили: завдання перетворення непродуктивних споживачів в продуктивних робітників. В Угорщині ми дійшли лише до усвідомлення сього завдання. Позитивного же нічого не було зроблено, бо до створення організації для завідування людським господарством лише було приступлено; причиною затягування сєї справи був з одного боку організований опір урядничих професійних спілок, а з другого — настановане правого крила правительства — тоб то соціал-демократів — на тому, аби жадного урядовця не було звільнено з посади доки не забезпечено йому якоїсь іншої праці. Так утворилось не ясне і не трітє моральне становище. Десятки тисяч служачих зачинених крамниць, урядовці різних бюр, котрі бідні не функціонували, банків, котрих торговельно-фінансова діяльність зменшилась до мінімуму, брали, не виконуючи жадної праці, свою праву, навіть підписувати платню (жадуване), вшталіли всоди без діла, відмовлялись від якої будь праці, посилались на те, шоби вони мають свої "посади"; урядовці радянських апаратів втрачали охоту до праці, бо вони не могли працювати за ту саму платню,

яку одержували згадані вище урядовці нічого не роблячи. Так угорський досвід дає можливість зробити важний висновок, що в переходовий час ніяк не можна держати на посадах урядовців, котрі не мають жадної праці. Для продуктивного вжитку урядовців, котрі зробились зайвими в нових обставинах, істотно досить підстав. Молоде, сильне покоління можна без всякого проволікання перевести на сільсько-господарську працю, де для інтелігентних-робочих сил є широке, безмежне поле діяльності в напрямку піднесення інтензивності та видатності праці. Також і в окремих галузях індустрії знайдеть ся продуктивна праця. Другу частину можна, після відповідної підготовки, вжити для збільшення вчительського персоналу, що являється ся конечно необхідним для швидкого піднесення загальної народної культури. Більша частина знайде собі працю в державних і комунальних органах розподілу та контролю.

Але передумовою такого переміщення урядовців, що зробились зайвими, в продуктивні галузі праці, є негайне звільнене з посади кожного непотрібного, зайвого урядовця. Коли сього не зробити, то знайдуть ся лише окремі одиниці з урядовців, котрі з власного переконання вирішать перемістити їхне непродуктивне заняття на продуктивну працю. Опір професійних спілок треба зломати шляхом діяльної агітації, а коли до того примусять обставини — то й шляхом розв'язання тих спілок.

*) Підчас Угорської Радянської Республіки одного разу урядовці одної фінансової інституції, котра була в стадії ліквідації і котрої помещане мало бути вжити для іншої цілі, заявили таке: вони вважають свої канцелярські столи за уряди, котрі мусять забезпечувати їм життєве утримання. І се тоді, коли вони за тими столами не робили жадної іншої роботи, крім того, що чистили собі нігті на пальцях!